

”צדקה לעניים” או גאולת־העם?

מאת

ד”ר י. ייבין

עם כָּל אֱלֵיךָ	כָּל-אַרְצֵם נַעֲתֵם.
-----	מִדָּם חָלַל גַּבְתֵּם
תִּרְגְּזוּ שְׂאוֹל לְגִגְדֵךְ.	-----
בַּהּ יִגְדַל אֵיךְ.	הִיָּתָה לְצוֹר רִים רֵאשׁ.
צוֹר יִשְׁפֹּטךָ יוֹרֵדךְ.	לְכֵן שָׁתִי תִירוֹשׁ.
שָׁם עִם עַרְלֵךְ	רַעַל וְעֲנָבֵי רֵאשׁ
-----	וְסָרִי גְמוֹלֵךְ
אֵת גּוֹאֲלֵךְ יִבִּיא	-----
יִנּוֹן וְאֵת תְּשׁוּבֵי	מִהָרִי עֲדֵי גֵאוֹן.
דוֹד יִדְמָה לְצָבִי	וְהִי לְדָרְאוֹן
יִסְלֹל מִסְלֵיךְ	וְרָדִי שְׂאוֹל בְּסֵאוֹן.

(קינה על הטבח הגדול מימי המגפה השחורה לר' ישראל בר יואל זוסלין. הבתים, מחוץ לבית האחרון המדבר על ישראל, מכוונים לאשכנז. ספר הדמעות לש. ברנפלה, חלק ב', קל"ה-קמ"א).

א.

שמי־אירופה האדימו מעל לראשו של עם־ישראל, ועליהם חרותה באש שחורה המלה: כ ל י ו ן . מעבר מזה—כמעט על חצי־שטחה מתנפנף הדגל האדום המקושט פטיש ומגל. שם — מלכות החורבן, החמרי והרוחני כאחד. "שיווי־זכויות" ליהודים, אבל הפעם — זהו שיווי של הזכות היחידה עם האוכלוסים הלא־יהודיים: למות מיתת־רעב. וביחד עם זה — השמדת־כל זכר לכל קנין ישראלי, פתוח בבירתו של אברהם אבינו וסיים במלה העברית הרוויה דם ותוחלת דורות ובכיסופים למולדת בציון. ומעבר מזה בצבץ — כמעט פתאום בשביל מיליונים—הדגל־האח, התאום לו באדמומיותו השופעת־דם, דגל צלב־הקרב, זה הדגל האפוקאליפטי, שמזכיר בצפרני־הטרף השחורות שלו את חיות־דניאל, אותן "תינון רברבן סלקן מן ימא", שעל אחת מהן נאמר: "שגיה די פרזל וספריה די

נָחַשׁ, אַכְלָה, מְדַקָּה וְשֹׂאֵרָא בְּרַגְלָה רַפְסָה – זֶה הַדְּגַל, שְׂמֻנִים מִלִּיּוֹן בְּנֵי-יִפְתָּ
נֹשְׁבָעִים לּוֹ כִּיּוֹם וּשְׁפָשְׁרוּ – מִלַּחַמַת-הַשְּׂמֵד בְּגֹזַע הַיִּשְׂרָאֵלִי.

מִלַּחַמַת-הַשְּׂמֵד בְּגֹזַע הַיִּשְׂרָאֵלִי! בְּלֹא הַסְּתֵר־פְּנִים וּבְלֹא כִּסּוּי. הַמִּלַּחְמָה הָעוֹלָמִית
שֶׁנִּמְשַׁכֶּת לְמַעֲשֵׂה גַם כִּיּוֹם בְּאִירוּפָה – אֵף אִם רַעַם-הַתּוֹתָחִים אֵינּוּ נִשְׁמָע עוֹד עַל
הַמְּאַרְנֶה וְהוּוּיִסְלָה – עֶרְטָלָה אֶת הָאָדָם הַמוֹדְרָנִי מִכָּל כִּסּוּיּוֹ וְהַעֲמִידָה אוֹתוֹ בַּמַּעֲרוּמִי-
הַאיִנְסְטִיטֻטִים שְׁלוֹ: "הַחִיָּה הַצְּהוּבָה" (כְּבִיטוּיּוֹ שֶׁל נִיטְשָׁה), שֶׁהִיא מְזוּיֵינֶת בְּכָל
מְכַשִּׁיר־הַטְּכְנִיקָה שֶׁל הַמָּאָה הָעֲשָׂרִים, פְּתוּחַ בְּרֵאדִיו וְסִיִּים בְּגוֹי־רַעַל. וְהַתְּעַרְטֻלוֹת
זוֹ נִתְבַטְּאָה גַם בְּצוּרָה הַחֲדָשָׁה, שֶׁלְּבִשָׁה הַשְּׂמֵד־יִשְׂרָאֵל: שׁוֹב אֵינּוּ לֵה צוֹרֵךְ בְּשׁוֹם
אַמְשָׁלָה וְנִימּוֹק מִצְדִּיק. עַל־הַתְּאָנָה נַעֲשׂוּ מִיּוֹתָרִים בְּשִׁבִיל מַעֲשֵׂי-הַפְּרָאוֹת
שֶׁל הָאָדָם בְּ-דוֹרְנוֹ – עוֹד מִימֵי הַתְּקֻפּוֹתֵיהֶם שֶׁל הַצְּפִלְנִים בִּימֵי-הַמִּלַּחְמָה וּמִימֵי
פְּעוּלוֹתֶיהָ שֶׁל הַג. פ. א. הַרוֹסִית.

אֲפִילוֹ בִּימֵי-הַבִּינָיִים בִּקְשָׁה לֵה הַשְּׂנֵאָה הַגּוֹזְעִית לְעַם יִשְׂרָאֵל אֲמַשָּׁלָה
וְכֹסֶת-עֵינַיִם: רַדְפוּ אֶת הַיְהוּדִים, "מִשׁוֹם שֶׁהֵם שׁוֹנְאִי־מִשִּׁיחָנוּ"; אוּ "מִשׁוֹם
שֶׁהֵם נוֹשְׁכֵי־נֶשֶׁךְ". בְּמֵאָה הֵי"ט רַדְפוּ אוֹתָם, "מִשׁוֹם שֶׁהֵם בְּאִי־כַחוֹ שֶׁל הַמְּמוֹן הַבִּינָיִ-
לְאוּמִי", אוּ "מִשׁוֹם שֶׁהֵם גַּלְחִים בְּמִמּוֹן הַבִּינָיִ-לְאוּמִי". הַפַּעַם הַשְּׂמֵדָה נַעֲשִׂית
בְּלֹא כָל "מִשׁוֹם"! הַשְּׂמֵדָה, שְׂאִינָה תְלוּיָה בְּשׁוֹם תְּנַאי וְסִבָּה, הַזּוֹאֵב בְּמִשַׁל הַיְדוּעַ
אֵינּוּ זָקוֹק עוֹד לְאַמְשָׁלוֹת בְּשִׁבִיל לְאַכּוֹל אֶת הַכֶּבֶשׂ: "אַתָּה אִשָּׁם, מִשׁוֹם שְׂאִנִּי רוּצָה
לְאַכּוֹל". הַשְּׂנֵאָה הַגּוֹזְעִית מִתְהַלֶּכֶת כִּיּוֹם בְּלֹא מִסְּוָה עַל פְּנֵיהָ. מִשְׂמִידִים אֶת כָּל
מִי שֶׁהוּא מְזַרְעֵ-הַיְהוּדִים, וְהַשְּׂמֵדָה נִמְשַׁכֶּת עַד שְׁלֹשִׁים וְרִבְעִים. וּמְכִיּוֹן שְׂאִין לֵה
תְּנַאִים, אֵינּוּ לֵה גַם תְּרוּפָה: לֹא טְמִיעָה וְלֹא שְׂמֵד. מִלַּחַמַת-כִּלְיָה שׁוֹפָה.

וּבֵין שְׁנֵי שְׂטָחֵי-הַכְּלִיּוֹן הַכְּבִירִים מִשְׁתַּרְעֵת רְצוּעַת-יִבֶשֶׁת לְאַרְחֻבָּה בִּיּוֹתֵר,
וְעַלֶּיהָ, כְּעַל דּוֹבְרָה בֵּין נַחְשׁוּלִי־יָם וְזִידוּגִים, מִצְטוּפְפִים לְעַת-עַתָּה שְׁלֹשָׁה מִלִּיּוֹן יְהוּדִים:
פּוֹלְנִיָה, שֶׁהַפְּכָה פִתְאֵם לְ-גֵן-עֵדֶן בְּשִׁבִילֵנוּ. פּוֹלְנִיָה זוֹ, שֶׁרַק לְפָנֶי חֲצֵי-שָׁנָה
אִירָעוּ בֵּה פְּרָעוֹת-לְבָבוֹ; פּוֹלְנִיָה זוֹ, שֶׁהַיְהוּדִים הוֹדְחוּ בֵּה מִכָּל הָעֲמֻדוֹת הַכְּלִכְלִיּוֹת
וְחָצִים נִיּוֹן (אִם הוּא נִיּוֹן בְּכָלֵל) מִקּוֹפָה שֶׁל צְדָקָה; פּוֹלְנִיָה זוֹ, שֶׁכִּמְעַט כָּל
יְהוּדִי וְיְהוּדִי שְׁבָה מוֹכֵן לְעֻלוֹת בְּמַקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל, מִשׁוֹם שֶׁרַע לוֹ מֵאֵד,
וְשֵׁם מַחֵר, חֶסֶד-וְשִׁלוֹם, יָמוֹת פִּילְסוּדְסִקִּי וַיַּעֲלוּ לְשִׁלְטוֹן הָאַנְדֻקִּים, הָרִי תְּכִנִּית-
הַיִּטְלֵר כְּלָפֵי הַיְהוּדִים תַּתְּפַשֵּׁט גַם עַלֶּיהָ, – בְּפּוֹלְנִיָה זוֹ עוֹמֵד הַקְּבוּץ הַגְּדוֹל בִּיּוֹתֵר
שֶׁל יְהוּדֵי-אִירוּפָה, עוֹמֵד כְּעֶדֶר-כֶּבֶשִׁים, שֶׁמִּצָּא לוֹ מְקַלֵּט בְּצֵל שֶׁל סוּכָה מִטָּה לְנִפּוֹל
מֵאִימַת-סוּפָה – עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל, שֶׁחֶסֶד-וְשִׁלוֹם לֹא תְּכּוּא הַמִּלַּחְמָה וְהַכּוּבֵשׁ הַסְּבִטוּנִי
לֹא יַעֲבוֹר מִזְרַחָה – לְהַשְּׂמִיד וְלֵאבֵד...

שְׁעַת-אִימָה גְדוֹלָה לְיִשְׂרָאֵל בְּאִירוּפָה: מְזֻרְק־אוֹר עֲנִקִי הוֹשֵׁלְךָ כִּיּוֹם מִבְּרִלִין
הַהִיטְלֵרָאִית עַל פְּנֵי כָל מַחֲשֵׁי-הַדּוֹרוֹת שֶׁעָבְרוּ, עַל תְּעוּיָתֵיהֶם וּשְׂגִיאוֹתֵיהֶם, –
וּמְזֻרְק־אוֹר זֶה מְגִיָּה אֶת הַמַּחֲשָׁכִים שֶׁל הָעֵתִיד, עַד לְתְּהוּמוֹת תְּהוּמוֹתֵיהֶם, בְּלֹא צֵל

של השליה-עצמית ואפשרות של פקפוקים, ופירושו: הבאנקרוט הגדול של הרעיון, שיש בגולה אפשרות-קיום לעם-ישראל; והבאנקרוט הגדול של כל הרעיונות, שבהם נאחזו בני-הגולה כמו שנאחזים טובעים בקס — לשם איפשר-קיומם בלא מולדת ובלא קרקע לרגליהם.

ב.

על הבאנקרוט של רעיון-ההתבוללות אין מן הצורך להאריך. לאחר הלקח, שרשם היטלר בדם ואש על גופות יהודים, — מה הן מלים דלות, רשומות בדיו שחורה, שתוכלנה להוסיף ביאור פְּלִשְׁהוּ? והרי רק לפני שלש שנים חגגה היהדות הגרמנית ברוב פאר את יובל המאתים להולדתו של מנדלסזון והאדיִיךָה את זכרו של האיש, ששימש מתוך ראשון בכריות-“ברית” בין “בני דת משה” ובין גרמניה... וכיום — כיום מודיעה טלגרמה של סטֵא בקיצור: היהדות הגרמנית משולה לספינה שוקעת בים, בלא קברניט ובלא ספנים, שהרי כל מנהיגיה עזבו את הארץ — מתוך פחד-מות... מי ימצה את כל עומק-האימה שבידיעה עתונית קצרה זו? —

והעיקר — שנגלו כיום המחשכים של הדורות הבאים. מי יערוב לנו, שמעבר לאוקינוס אינו גם בעריסתו איזה תינוק, שעתיד להיות בעוד עשרות שנים היטלר האמריקאי, שִׁכִּין אותו הגורל לארבעה מיליונים יהודים בארץ זו? ואם כן, אם כיום לגבי היהודים הכל אפשר, כלום לא תחדור ללבו של כל אב יהודי ההכרה החדה כסכין: אם הוא מוסר את בניו, מתוך רצונו לתת להם “אושר”, לטמיעה בין העם השליט, ויהא זה עם אנגלו-סאקסי או לאטיני או אחר. — הרי הוא מעמידו בסכנה, אותו או את הדור השלישי והרביעי לו, להיות נטרד מכל העולמות, מחוץ למפלט האחרון — סף-הרעל וכדור-האקדוח; שהרי הוא נוטל ממנו את הקשר בעמו, והעם האחר, השליט, לא יקבל אותו, או שיקבל אותו ואחר כך יקיא אותו מתוכו בהקאת-דראון — באותו יום מר ונמהר, שבו “מתעורר” האומה השלטת...

אכן, אין טראגידיה דומה לזו של אותם המלומדים והאמנים והרופאים ועורכי-הדין היהודיים, שהופקרו כיום למיתת-רעב בגרמניה. והרי הם הרגישו את עצמם גרמנים באמת. והרי יש ביניהם כאלה, שהם נוצרים כשרים, רק טפת דם של סב יהודי נתעתה בעורקיהם, ואת שמעה של היהדות אף לא שמעו — ועכשיו לאן ילכו? במצב שכזה לא נמצאו האצילים הצרפתיים או הרוסיים אחר המהפכה, שנישלה אותם מארצם והשליכה אותם לארצות נכריות. הללו נלחמו על קיומם ועל קיום-זכויותיהם מתוך הכרתם, הכרת-המעמד, ונוצחו במלחמה, ונשמדו או הוכרחו לברוח. אי-הבנה לא היתה כאן. שקר ותרמית לא היו ביסוד-חייהם.

הכל היה ברור. הם נלחמו — והצד המתנגד ניצח ונקם את נקמתו; וכל זה היה מובן. אבל, שם, בגרמניה, היה "מקח-טעות": בני-אדם חשבו את עצמם במשך דורות לגרמנים טובים, היו גרמנים בכל רוחם ומאודם, נתנו את הכל למולדתם, ועכשיו משליכים אותם החוצה והצוררים מראים להם, שכל מהות-חייהם היתה מוטעית, היתה — שקר גמור ותרמית. כלום יש להתפלא על כך. שבני-האדם הללו, שנטרדו משני העולמות — הגויי והיהודי — כאחד ושנוכחו, שכל חייהם לא היו אלא "מקח-טעות", — שבני-האדם הללו מבקשים להם תיקון בסף-הרעל ובכדור-האקדוח, שמכוונים אותו לא כלפי הצוררים, אלא כלפי לבם שְׁלֵהֶם ?

ועוד מודיעים המודיעים: הגרמנים העלו מוקד, ועליו שרפו את כל כתביהם של היהודים, לרבות כתבי-הינה. אבל במוקד זה עלו באש לא רק יצירות-עולם גדולות: במוקד זה עלתה באש, בלא להשאיר אף שריד של אפר, כל תקות-הסמיעה, כל תקוה לחיות חיים אנושיים בתוך הגויים, נתברר מעכשיו בוודאות מוחלטת, שכל אותו שפע הדם והמות, שהענקנו ושאנו מעניקים במשך דורות לאוצר-הרוח של העמים, אנו שופכים לחבית בלא קרקעית. נתברר בוודאות מוחלטת, שהסמל והדוגמא האמיתיים לכל ההלכה והמעשה של הטמיעה הוא לא אותו יהודי טוב ומתון וסבלני — משה מנדלסזון, או "נתן החכם" בדמות-דיוקנו הספרותית — אלא סיזיפוס היווני, שהרי כמותו עמדנו — דורות שלמים — וגלגלנו את האבן הכבדה בכל מאמצי-כחנו האחרונים עד ראש-ההר כדי שברגע אחד תתגלגל ותפול למטה, לאותו מקום, שבו היא היתה מוטלת מלכתחילה...

האבן כבר נתגלגלה למטה, לתוך התהום. ועמה מוטלים בתוך התהום מאות-אלפי-יהודים, שנתעו להאמין בתרמית הגדולה, ששמה: התבוללות בין גויים.

ג.

הרבה יותר יש להאריך את הדבור על הבאנקרוט השני — על פשיטת-הרגל של המארקסיסמוס.

אני מדגיש: של המארקסיסמוס, לא של הסוציאליסמוס בכלל. הרעיון הסוציאליסטי והשאיפה הסוציאליסטית לתיקון עולם לטובת העניים והמדוכאים — ימיו כימות-עולם. שאיפה זו קיימת מימות משה רבינו והנביאים ועד לאוטופיסטים השונים מתומאס מור ועד לרוברט אויגן וסן-סימון. שאיפה זו היתה קיימת תמיד — בכל אופן, אצל אנשי-רוח בודדים, שהם כואבים את כאב-האדם, ויש לחשוב. שאף להבא ימצאו עשרות-עשרות אנשי-

רוח, שיקדישו את חייהם לשאיפה זו. וימצאו גם מדינאים בודדים, בעלי-כשרון, שילחמו למעשה עם המדינים הסוציאליים הגדולים: שהרי איש לא יטעון, שהמשטר של עכשיו הוא כלי-השלמות ושאינו הוא טעון תיקונים; ואיש לא יטעון, שבשעה שהתכניקה מוציאה מן האדמה ומן המכונות של בתי-החרושת לחם ואריגים כדי ספוקם של כל בני-האדם, מוכרחים להיות מיליונים רעבים וערומים. אבל כל זה אינו שייך למארקסיסמוס. כשמדברים על מארקסיסמוס מתכוונים לאותה תורה, שהיא מוקפת מאד ושהיא היא שכבשה את לבו של הנוער אצלנו וגם, במדה ידועה, אצל עמים אחרים: תורה, שדוגלת במלחמת-מעמדות ושדוגלת ברעיון, שהפרוליטריון, כלומר, המעמד של פועלי-התעשיה, הוא שנושא על כתפיו את היעוד המשיחי לגאול את האנושיות – מתוך מלחמה בשאר המעמדות ומתוך סולידריות ואחזה בין העובדים בני האומות השונות. והנה רעיון זה הוכה עכשיו לרסיסי-רסיסים. הוכה פעמיים – במוסקבה ובברלין.

מוסקבה ו"תכנית-החומש" שלה הוכיחו תחילה, שהמשטר הקומוניסטי אין בכחו ל"ארגן את הייצור", ואם הוא "מארגן" אותו, הרי ההמונים "המאורגנים" נידונים למיתת-רעב. מוסקבה (ובמדה ידועה – גם ארץ-ישראל) הוכיחו, שאם המארקסיסמוס היה טוען, שאחר המעמד השלישי – הבורגנות – נגרר המעמד הרביעי, הפרוליטריון, שעתיד להגשים את הגאולה הסוציאליית ואת החברה האל-מעמדית, הרי במציאות הביאה "הגשמתה" של הגאולה הסוציאליית לא ליצירתה של חברה אל-מעמדית, אלא ליצירתו של מעמד חמישי, שנגרר אחר המעמד הרביעי ומשתלט עליו בשלטון-עריץ, והוא – הפקידות הסוציאליסטית. מעמד-הפקידות, שקבל לידיו את ארגון המשק, שאותו מגשמת הבורגנות בארצות הרכושניות, – אותו מעמד-הפקידות צומח מתוך "עליות" של הפרוליטריון בתור מעמד חמישי, משתלט על השליט המדומה – על הפרוליטריון – ונהפך הוא עצמו לשליט אמתי, עריץ, ובעל זכויות יתרות; אלא שאת תפקיד-האירגון הוא ממלא בהרבה פחות כשרון מכפי שמילאה אותה ה-בורגנות, עד שהוא מביא את המשק לידי כשלון ופשיטת-רגל מוחלטת.

דבר זה הראתה "תכנית-החומש" ברוסיה, ודבר זה הראתה תקופת הסיוע ו-סולל בונה" בצורה מיניאטורית אצלנו, בארץ-ישראל.

אבל, אם על הדוגמה המוקפת של רוסיה הקומוניסטית אפשר היה עוד למצוא תירוצים, – לא הלכו בדרך הנכונה, "היו מפריעים מן החוץ" וכו', הרי הבאנקרוט השני של הרעיון המארקסיסטי – בארצו של מארקס והיטלר כאחד – הוא מדהים ומכריע בלא שום אפשרות של מתן-תירוצים. הרי בגרמניה היה קיים מעמד-הפועלים התרבותי ביותר, המחונך ביותר ברוח המארקסיסטית הבין-לאומית, והרי הדברים אירעו הפעם לא בימי מלחמה עולמית, כמו ביום 2 באבגוסט 1914,

אלא בימי-שלום – ובימים, כשהלקח של המלחמה העולמית כבר היה ברור ונספג לתוך דמו ממש של מעמד-הפועלים... ואם אפשר היה, שמיליוני מארקסיסטים -בעלי-הכרה" אלה יחליפו את עורם ביחד עם מנהיגיהם במשך חודש אחד, יפנו עורף לכל הסולידאריות הבין-לאומית וישבעו להיטלר, – הרי כל יעודו המשיחי של הפרולטריון וכל הסולידאריות הבין-לאומית אינם שווים אפילו שלפוחית של סבון. ואין כל תירוץ: היטלר היה התקיף. רעיון, שאין בני-אדם מוכנים להלחם בעדו נגד התקיף מהם, אינו רעיון. רעיון, שבשעה שקיימת סכנת-מות בשבילו אין אנשים מוכנים להרג עליו, לכל הפחות – בשביל להנחיל אגדה יפה, שממנה יוכל להיוון הדור הבא – אינו רעיון, אלא בלוף, לסוציאליסמוס בגרמניה לא קם אפילו אפרים ציזיק אחד, כמו שקם לציוניות בארץ-ישראל באב תרפ"ט. לעומת זה: הסוציאלידמוקראטים בפוטסדאם מצביעים בעד בחירתו של היטלר לאזרח-הכבוד... ולעומת זה: הסוציאליסטים בצרפת מצביעים, כתשובה לכך, בעד הגברת-הזיון. והוא הדין בפולניה, כמובן...

שום רעיון לא חרב עדיין חורבן חסר-תפארת כזה. ה-מְנַשְׁבִּיקִים ברוסיה הלכו לבתי-הסוהר בימי שלטון-הסובייטים. היהודים בעולם הכריזו חרם על גרמניה ההיטלראית – סימן, שהיהדות הוא דבר קיים שבדם. האינטרנאצינאל של הפועלים לא הכריז חרם על גרמניה ההיטלראית; סימן – שהוא פיקציה.

נתברר, אם כן, שהפרולטריון אינו נושא שום יעוד משיחי בין-לאומי דוקא, כמו שרצה מארקס. הגאון מזרע-ישראל, שניסה להסיר את טלית-היעוד המשיחי מכתפיו של העם היהודי ולעטוף בה את הפועל הבין-לאומי הגויי. – נכשל בנסיונו זה. טלית זו אינה הולמת את הפרולטריון העולמי. אם פרולטריון זה אינו נושא תמיד ובכל מקום את הרעיון הבין-לאומי דוקא, אלא במקום אחד – ברוסיה – רעיון קומוניסטי (שלבש, דרך אגב, צורה לאומית בארץ זו), באיטליה – רעיון פאשיסטי-לאטיני, בארץ שלישית – בגרמניה – רעיון לאומי-אנטישמי, אם כן, מה נשאר מכל הסולידאריות ומכל היעוד? אם כן, מוכרחים אנו להניח, שהפרולטריון בעצמו אינו נושא של רעיון אחד מסויים, אלא שהוא מקבל וקולט את הרעיונות האלה מן החוץ – מן הסביבה של אנשי-הרוח, שמשפיעים עליו ומחנכים אותו ברעיון זה או ברעיון אחר; ואנשי-רוח אלה חינוכו אותו ברוסיה סוציאליסטית, מחנכים אותו בגרמניה ובאיטליה ברוח לאומית, והוא, הפרולטריון, מקבל עליו בהכנעה את התורות השונות ודמותו הרעיונית מְעוֹצֶבֶת לפי השפעתם של אנשי-רוח אלה... מתברר, שאין הפרולטריון אלא בבחינת אותו הגולם מפראג, שהמהר"לים – הם אנשי-הרוח הנוהגים בו – מחיים אותו בשם-המפורש שבפיהם ונותנים לידו את הקרדום כדי שימלא את שליחותם. והקרדום, שהושם בידו, אינו משמש לגאולת העולם

דוקה: הוא עלול לשמש גם לרציצת-ראשים של יהודים... וגבורי-ההיסטוריה הם נושאי השם-המפורש, שהם מחיים את הגולם ומנצחים עליו. ולא הוא, הגולם עצמו... איך שהוא—הרי שני האינטרנאציונאליים שרויים כיום בחורבנם. אותם הבנינים, שבנדפכיהם הושקעו נפשות יהודיות הרבה כל-כך, דם ומוח ועצמות של צעירים יהודיים יקרים, — שני האינטרנאציונאליים, שבניניהם התרוממו מעל רבבות גרדומים ותליות, שעליהם נפחו את נפשם הטובים שבנוער היהודי, — אינם כיום אלא חורבות עשנות. אף כאן שפכנו את שפע הדם והמוח שלנו לחבית בלא קרקעית...

ד.

הרבה מגדולי היהדות המיתו במשך עשרים השנים האחרונות. הטראגיות מאד בחיי-ישראל, את תורתם ואת מפעל-חיהם, מיתה עולמית. מת מנדלסזון, מטיף-הסבלנות הפיקח, שרק לפני שלש שנים חגגו יהודי-גרמניה את יובלו וראו בו סמל של הברית בין יהודה ובין גרמניה. מת גבריאל ריסר, מתו אברהם גייגר ושאר אבירי רעיון-התעודה. מת קארל מארקס. מתה גם תורת האחד-העמיות בסילופה הברית-שלומי, תורת ה-מרכז הרוחני¹. יש רק איש אחד, שתורתו חיה וקיימת גם אחר כארבעים שנה ושכל שורה ושורה שבה מזוהת באור-שבעתים ונוצצת עד למרחוק כמגדלור בקשקות הגדולה — זהו תיאודור הרצל. הפריגנוזה, שקבע כלפי עתידה של הגולה, נתאמתה לכל פרטיה. נתאמתה במילואה כל התורה, שאותה הורה ועל קידוש שמה נשרף: רק המדינה היהודית, מדינה, שתרכז בתוכה את רובו המכריע של העם ותהא מצויידת בכל המכשירים הממלכתיים, — היא התרופה היחידה לאסון-העם הגדול. תורת-הרצל, תורת-גורדוי חברו וז'בוסינסקי תלמידו הגדול, — היא שעומדת חיה וקיימת, כמעין מים חיים יחידי במדבר בשביל המוני-העם ובשביל הנוער היהודי ברגע-אסון זה...

כי, אכן כשאנו מתבוננים בכל המתרחש כיום באומה הישראלית, כשאנו צופים את גודל-האסון, שתפיסתנו כיום קצרה אפילו מלהשיג אותו, ואפשר, שאך לאחר דורות נעריך אותו במילואו, — אנו מוכרחים לשאול בחרדה: מה תהא תשובתנו לנוכח אסון זה? מה תהא תשובתו של החלק החי ביותר בעם-ישראל—תשובתו של הנוער היהודי? —

וכאן יש שתי אפשרויות — רק שתי אפשרויות: או שנשיב על ההתקפה הגדולה מצד העולם הגויי, התקפה, שהיא מכוונת להשמדתו של העם, כמו שהשיבנו

1) בנוגע לנצחיותה של האנטישמיות ואפשרות התגלותה בכל זמן ובכל מקום לא נתברר אחד-העם, לצערנו. עיין: "שתי רשויות" (על פרשת דרכים, I, 161 - 169). (המערכת).

עד עכשיו בכל השמדות והגזרות: בפעולת-סיוע, בנתינת-צדקה, בפדיון-שבויים, בעזרה ליתומים, בפתיחת בתי-חולים לפצועים, בהעברתו של חלק מן הנשרפים בתבערה הגדולה ממקום-המוקד למקום אחר, שאין בו תבערה כיום, אלא שהתבערה תפרוץ בו מאוחר; כלומר: למעשה לא נסייע כלום, לא נפתור כלום, לא נציל כלום; כלומר: נתחיל שוב לעסוק בעבודה ה-מבורכת: לחזור ולגלגל, בהשקעת מאמצים של דורות, את האבן הכבדה, שהיא מוטלת עכשיו למטה, עד ראש-ההר, כדי שמחר, או לאחר דור, תחזור האבן ברגע אחד ותפול למטה – למקום, שממנו התחלנו בעבודתנו ה-פורייה. או יש אפשרות שניה: שהפעם נדע להשתחרר מן המסורת הגלותית שלנו ונדע לתת לתנועת-הכליה הגדולה את התשובה הגדולה, את תשובת-הכבוד, שהסיסמה שלה תהיה: גאולת-ישראל, חזרת-העם לחיים ממלכתיים-עצמאיים בארצו. והתשובה על התקפת-ההשמדה תהא תנועת-תקומה; על הסיסמה "יהודה, מותי", שהכריזו עליה צוררינו, נשיב בסיסמה האדירה: יהודה, קומי!" – קומי לחיי עם וממלכה.

אף פעם לא היו עוד הסכויים בשבילנו להגיע לפדות גדולים כל-כך, כמו שהם עכשיו: אף פעם לא היתה עוד אפשרות כזו – לאחר שנת 1917 – שזעקתנו ותביעתנו תמצא אזנים קשובות אצל רבי-העולם, כמו שיש כיום, לא מרוב אהבה אלינו, אלא מרוב שנאה ל"צד שכנגד". הסיטואציה הבין-לאומית שוב נעשתה דומה לסיטואציה של 1914–1917, שהרי רוב אומות-העולם, ואלו השלי-טות כיום דוקה, מעונינות, מתוך שנאה ופחד מפני "גרמניה המתעוררת", למצוא בנו ידידים; ומשום כך יש אפשרות להשיג אצלן הנחות גדולות בנוגע לארץ-ישראל – מובן, אם נדרוש הנחות אלו. אבל, אם המצב הוא נוח במובן הציוני כלפי חוץ, הרי הרבה יותר נוח הוא כלפי פנים: אף פעם לא היה העם היהודי בכל תפוצותיו מוכן כל-כך לקלוט את הסיסמאות של הציוניות הגדולה, של הקמת מלכות ישראל על-ידי קבוץ של פיזורי-העם לארץ-ישראל, – כמו שהוא מוכן עכשיו; אף פעם לא עמדו המיליונים ומקל-הנדודים בידיהם, מוכנים לעלות ומוכנים גם לכל סבל (לצערנו, אפילו בלא אידיאה – משום שהסבל במקומות-מגוריהם גדול יותר), כמו שהם עומדים עכשיו: וכל זה נותן אפשרויות גדולות לתנועת-התקומה והפדות, שתתעורר בעם.

אבל יש עוד צד אחד, שמרבה את אפשרויותיה של תנועת התקומה והפדות בישראל: הנסיונות של 15 השנים האחרונות. גורלן וצמיחתן של שלש התנועות הכבירות בעמים: הקומוניסמוס הרוסי, הפאשיסמוס האיטלקי וההיטלראות הגרמנית, הראו לנו כמה גדול הוא כיום כחה של תעמולה – להדליק המונים בני-מיליונים ברעיון אחד ובשאיפה אחת ולהפוך אותם לגייסות נאמנים לרעיון זה ולשאיפה זו. ואם אמצעי-התעמולה הכבירים – הראדיו, סרט-הראינוע, העתונות הנזרקת

במיליוני-טקסים מלועיהן של המכונות הרוטאציוניות, — אם אמצעים אלו, כשהועמדו לרשותם של הפטרים אנשי-המדבר, הרינדפליישים והווינצנץ-פטמילכים המודרניים, נהפכו למכשיר-השמדה איום כלפינו, — הרי אותם אמצעי-תעמולה יכולים לשמש לנו גם מכשיר של תקומה ופדות; שהרי, לא שרנו, הראדיו וסרט-הראינוע והמכונות הרוטאציוניות אינן אלא מכשירים דוממים. הם לא למדו עדיין את תורת-הגזע, והם מוכנים לשמש מכשיר בידי הגואל כמו שהם משמשים כיום מכשיר בידי השטן. ואמצעי-תעמולה אלו עלולים לשמש לנו עוז גדול בביצורה של תנועת-התקומה שלנו, בהלהבתם של ההמונים הנאמנים לה, שיהיו כגייסות מלוכדים ברעיון האחד — אף אם הם פזורים לעת-עתה פיזור טריטוריאלי על פני שבעה ימים.

ותעמולה זו תצטרך להיות שונה מן השיגרה הרגילה של התעמולה הציונית, שהיתה קיימת עד עכשיו: הציוניות הרשמית, שקלטה הרבה מאד מן הגלותיות ומדרכי-הגלות, קבלה את האופי הגלותי בכל דרכי-פעולתה: על כל הציוניות רבצה המארה של השיגרה המקרתית: סיוע, פילאנתרופיה. כל זה נתבטא בדרכים של אוסף-הכספים ובהתישבות, שהיו בה אי-אמון לאיניציאטיבה הפרטית של היחיד היהודי ורצון פילאנתרופי לדאוג למעטים על-ידי סדורם המלא, במקום ליצור לרבים, להמונים, אפשרויות של יצירה כלכלית עצמית.

וציוניות זו אחזה בשיטת הפילאנתרופיה גם בדרך-התעמולה שלה: היא לא הטעימה את ההצלחה הגדולה שבבנין-המולדת ואת האסון הגדול שבחיי-הגולה, אלא — את הילדים המרפאים את עיניהם ב-הדסה, את המתישב המאושר על חרישו. דוגמה לציוניות זו שימשו לא תנועות-שחרור של עמים אחרים ודרכיהן, אלא — פעולותיהן של חברות-הצדקה, שקדמו להסתדרות הציונית. התעמולה של תנועת-התקומה צריכה להיות אחרת: אותה תמונה, שהופיעה לפני זמן-מה באחד מן העתונים הארצישראליים — קבוצה של יהודים אומללים בברלין, שמרימים את ידיהם למול רוביהם של הנאציים המכוונים אליהם. אותם יהודים בעיניהם המפיקות זועת-מות הם תעמולה יותר חשובה לתנועת-התקומה מן הילדים, שמספטים לעיניהם ב-הדסה. נראה להמונים מצד אחד את אימת-הכליה הגדולה הצפויה להם, ומצד שני — את תקות-הפדות, ונקרא אותם על-ידי כך למלחמה המדינית הגדולה, נקרא את הנוער היהודי להיות כגייסות לתנועה מהפכנית זו, לתנועת-הפדות.

הנוער היהודי! ממנו נדרוש את הקרבנות לעמו. הרי ברור הדבר: אילו השקיע נוער זה את כל פתוסי-המרי, את כל כשרון-ההקרבה, את כל המסירות ללא-גבול, שביזבו להקמת מבצרי-האינטרנאציונאל ההרוסים היום, להקמת התרבויות הזרות, שמקיאות אותו כיום מתוכן — אילו השקיע אותם בציוניות,

היתה ארץ-ישראל כבר בנויה על תלה; אילו כל אלה, שעלו על גרדומים ברוסיה הצארית וברוסיה הבולשביט, בפולניה הפילוסופיקאית, בגרמניה שאחר המלחמה ועד לאלה, שהושלכו אל השפריי בברלין בידי הנאצי"ס, — אילו כל אלה היו נושלים לפני חומות-ירושלים, — היתה לנו כבר כיום ממלכה עברית עצמאית משתי גדות-הירדן ...

ואנו נקרא את הנוער היהודי, שיבוא אלינו — אל תנועת-הפדות. נקרא גם את הנוער, שהוא כרוך עדיין אחר המארקסיסמוס השוקע, ונפנה אליו, שיעזוב את בית-האינטרנאציונאליסם החרב, ובמקום לשבת ביחד עם באי-כחם של המוני-העובדים בגרמניה וברוסיה, ששואפים לכליונו הלאומי, ייכנס לזמן-מה, נניח — רק "לזמן-מה" לאינטרנאציונאליסם אחר — לאותו של אָחיו היהודים. יכריזו-נא לזמן-מה על סולידאריות עם אחיו היהודים וביחד עמהם ילחם את מלחמתם-מלחמתו — בעד הזכות לנשום, לחיות תחת שמשיה, להתערות בקרקע ולהפוך אותו משממה לברכה — להיות "לזמן-מה" סולידארי עם אבותיו, עם אָחיו, שעניניהם — עניניו, תקוותיהם — תקוותיו וכליונם — כליונו שלו. נפנה אל הצעיר היהודי. שיסלק את ידו המושטת באויר לקראת הפרולטריון הבין-לאומי, הנכנע לצוררי-ישראל, ויושיט את ידו לאָחיו — שהרי פגיון אחד אורב לכולנו ומוזמת-השמדה אחת נִזְמָמת עלינו, אם "בורגנים" אנו או פועלים, והצורך הנותן כיום בגרמניה את היהודים לקלון ולחרפה אינו מבחין במעמד, — ולמה, איפוא, לא נהיה כאחים למלחמה אחת, הקרב האחרון והמכריע לתְּנוּמַת-ישראל ?

ולמלחמה מדינית זו נכנס בכל העז והתוקף של גואשים ומרי-נפש. משולים אנו כיום, אנו היהודים בעולם, לאחר שעלה היטלר לגדולה, לאותן פלוגות-הצבא, שנמצאות במערכה, ושהאויב הכריז עליהן, שלא יקח אותן בשבי, וכל מי שיפול לידי-יָהֳרָג; ופלוגות אלו, לאחר שדרך-ההכנעה נחסמה בפניהן, נלחמות הן בגבורה ללא-גבול, נלחמות הן כאריות, משום שהן יודעות, שאין להן הפְּנֵעות ונסיגה-לאחור. ועכשיו, כשאפסה האפשרות לסמיעה, כשעל הנטמעים רבצה המאָרה האיומה — להיות נטרדים מכל העולמות, — כלום אין אנו משולים לחיילים הללו, שנלחמים בגבורה, שאין דומה לה, שהרי דרך אחרת אין להם אלא לנצח ? —

ה.

ציינתי כבר: לא שרנו, ברגע-אסון זה מוכן העם היהודי, כמו שלא היה מוכן אף פעם, לתנועת-התקומה, לתביעת פתיחה לשערי-הארץ, לבנין המדינה. לא שרנו, יש גם סיטואציה בין-לאומית נוחה לציוניות. ואני צריך להוסיף: לא שרנו התפורר האינטרנאציונאלי. לא שרנו — מנקודה מעמקת-ראות, כמובן. עם כעמנו,

שהוא לעת-עתה נרדף ושנוא, אינו יכול להתקיים אלא אם כן קיימת התחרות בין העמים הגדולים. צריך, ששבעים הזאבים, שביניהם שרוי ישראל, לא יחיו בשלום זה עם זה. אילו נעשה האינטרנאציונאל באמת לכח-מאחד את כל הגויים, לא היתה לנו, חס ושלום, תקומה. ראייה לכך: זמן-קיומו של האינטרנאציונאל הקתולי בצורת שלטונה של הכנסייה היה זמן איום בשבילנו; ואיום מצבנו באותה ארץ, שבה קיים האינטרנאציונאל של העמים השונים — ברוסיה הסובייטית. וכבר ראינו, שהתחרות של העמים עלולה ליצור לנו ידידים — לא מרוב אהבה אלינו, אלא מתוך שנאה ופחד בפני העם המתעורר, שנעשה כיום סמל של השמדת-היהודים. ובכחה של התחרות זו נוכל לפעול—ואף להצליח.

נוכל להצליח — כמובן, אם נפעול פעולה מדינית, ולא נשיב על האסון הגדול — בפילאנתרופיה חדשה בלבד. וכבר יש סימנים, שאבירי-הגלותיות בתוכנו שוקדים להפוך את תנועת-ההצלה מעיקרה — לפעולת-סיוע, כדוגמת ה"ג'וינט" וה"היאס". כבר מדברים על יסוד של קרן ל"הצלה" של יהודי-גרמניה, על מגבית בארצות שונות, שהיא צריכה לשמש "תחליף" למלחמת-התקומה, כמו שהחליפו בפעולת קרנות של צדקה בשנת 1920 את תכניתו של נורדוי להעברתו של חצי-מיליון יהודים לארץ-ישראל. הציוניות האמתית תצטרך להלחם בזיוף זה של מטרותינו. הציוניות האמתית תגולל את דרישותינו במילואן לפני העמים — וקודם-כך לפני עם-ישראל והנוער שלו.

הזמן דוחק. אולי נתעשת על סף-הכליון — ואז לא תקום מזימת-האויבים, ובמקום "מות יהודה" נראה בתקומתה השלישית.

אף פעם עוד לא הוכרזו רדיפות על יהודים בשום מדינה, כמו שהוכרזו הפעם בגרמניה: בתור הקדשת מלחמה גלויה על הגזע הישראלי כולו (תמיד היה לרדיפות על ישראל, אפילו ברוסיה הצארית, אופי מקומי — ומסותר יותר). אף פעם לא דרשו רדיפות על היהודים מאתנו תשובה גדולה כל-כך—גדולה דוקה, בהיקף עולמי. אם נתן תשובה זו, אפשר, שהמעדרים של ההיטלראות, שהם מכוונים לכרות קבר ליהודה, יסייעו לחרישת-הניר של המלכות העברית.

שוב ממשמשת ובאה אחת מן השעות הגדולות בחיי-האומה. הגיע לעם-ישראל מחדש ליל הושענה רבה, שבו שערי-שמים נפתחים, לפי האגדה, ואם העם יכין את הרגע וכלפי רגע זה ירכז את כל משאלות לבו היקרות ביותר, — אפשר מאד, שמשאלות אלו תמלאנה. אם יכין את הרגע, כמובן, ולא ימחין עד שהשערים ייגעלו מחדש.

אם ניצור לא "צדקה לעניים", אלא את תנועת-התקומה הגדולה...